

Απαντήσεις εισαγωγικών εξετάσεων αρχαίων ελληνικών

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Α1.α.

- 1. Σωστό** («οί γάρ νομοθέται τούς πολίτας ἐθίζοντες ποιούσιν ἀγαθούς»).
- 2. Σωστό** («Ἐτι ἐκ τῶν αὐτῶν καί διά τῶν αὐτῶν καί γίνεται πᾶσα ἀρετή καί φθείρεται, ὁμοίως δέ καί τέχνη· ἐκ γάρ τοῦ κιθαρίζειν καί οἱ ἀγαθοί καί κακοί γίνονται κιθαρισταί. Ἀνάλογον δέ καί οἰκοδόμοι καί οἱ λοιποὶ πάντες»).
- 3. Λάθος** («Οὐ μικρόν οὖν διαφέρει τό οὕτως ἢ οὕτως εὐθύς ἐκ νέων ἐθίζεσθαι, ἀλλά πάμπλου, μᾶλλον δέ τό πᾶν»).

Α1.β

1. Η αντωνυμία «αὐτό» αναφέρεται στη φράση «οἱ γάρ νομοθέται τούς πολίτας ἐθίζοντες ποιούσιν ἀγαθούς».
2. Η αντωνυμία «τούτων» αναφέρεται στη φράση «ὁμοίων ἐνεργειῶν».

Β1.

Ο Αριστοτέλης αρχικά αναφέρεται στις συναλλαγές όλων των μορφών, συμβόλαια, συμφωνίες και πρωτίστως οικονομικές συναλλαγές. Αυτού του είδους οι σχέσεις των συμπολιτών μεταξύ τους δεν είναι για τον Σταγειρίτη ένα επιμέρους ή περιορισμένης σημασίας ζήτημα μέσα στην κοινωνία. Είναι η συγκεκριμενοποίηση της αλλαγής, της ανταλλακτικής σχέσης μεταξύ των συμπολιτών. Και η σχέση αυτή είναι ιδρυτική και συστατική για την κοινωνία. Σε άλλο χωρίο των Ἠθικῶν Νικομαχείων ο Αριστοτέλης αναφέρει «γιατί αν δεν υπήρχε ανταλλαγή δεν θα υπήρχαν σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων· ούτε ανταλλαγή θα υπήρχε, αν δεν υπήρχε

ισότητα· ούτε ισότητα, αν όλα τα αγαθά δεν μπορούσαν να μετρηθούν με ένα κοινό μέτρο». Κατά προέκταση, οι συναλλαγές είναι ένα σημαντικό πεδίο ανάπτυξης και εμφάνισης ηθικών σχέσεων. (σχόλιο φακέλου υλικού σελίδας 124)

Ανάλογα με τη στάση του ανθρώπου στις συναναστροφές του με τους άλλους και τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζει τις δύσκολες καταστάσεις και τα πάθη του, διαμορφώνονται οι έξεις. Ένας άνθρωπος από μόνος του δεν είναι ούτε δίκαιος ούτε άδικος, αλλά γίνεται ή αποδεικνύεται τέτοιος μέσα από τις σχέσεις που αναπτύσσει με τους άλλους ανθρώπους. Αν στις επαγγελματικές ή οικογενειακές για παράδειγμα σχέσεις του συμπεριφέρεται δίκαια ή άδικα, θα συνηθίσει και με τον καιρό θα διαιωνίσει αυτή του τη συμπεριφορά κάνοντας κτήμα του τη δικαιοσύνη ή την αδικία.

Με τον ίδιο τρόπο θα καταλήξει δειλός ή ανδρείος ανάλογα με τον τρόπο που θα αντιδράσει στις επικίνδυνες καταστάσεις που χρειάζεται να αντιμετωπίσει. Τα δεινά είναι όλα όσα προκαλούν φόβο. Ως προς το πάθος του φόβου συναντώνται οι ηθικές στάσεις (έξεις) της ανδρείας, της δειλίας και του θράσους και οι αντίστοιχοι ανθρώπινοι τύποι. (σχόλιο φακέλου υλικού σελίδας 125)

Παρομοίως ένας άνθρωπος γίνεται εγκρατής και πράος ή αντίθετα ακόλαστος και οξύθυμος ανάλογα με τη στάση του απέναντι στα πάθη και στις επιθυμίες του. Ένα από τα πάθη του ανθρώπου είναι η οργή. Η οργή είναι η δυνατή επιθυμία να πάρουμε εκδίκηση για μια συμπεριφορά που εκτιμούμε ότι απαξίωσε εμάς προσωπικά ή τους οικείους μας· η απαξίωση αυτή μας προκαλεί βέβαια στενοχώρια, πόσο μάλλον όταν είναι ή θεωρούμε πως είναι τελείως ανάρμοστη και αδικαιολόγητη. Η οργή στρέφεται κάθε φορά ενάντια σε συγκεκριμένα πρόσωπα. Στο πάθος της οργής αντιστοιχούν οι εξής ηθικές στάσεις: όργιλότης, αναισθησία, πραότητας και οι αντίστοιχοι ανθρώπινοι τύποι. Η επιθυμία είναι βασική βιολογική και ψυχολογική λειτουργία του ανθρώπου: κυριότερες μορφές της είναι στον Αριστοτέλη η επιθυμία για τροφές και η σεξουαλική επιθυμία. Ως τέτοια η επιθυμία είναι από ηθική άποψη ουδέτερη. Η διαχείρισή της όμως, τονίζει ο φιλόσοφος, έχει μεγάλη σημασία.

Άνθρωποι που δεν μπορούν καθόλου να ελέγξουν τις επιθυμίες τους χαρακτηρίζονται ακόλαστοι, ενώ στο άλλο άκρο της παντελούς αδιαφορίας βρίσκονται οι αναισθητοί· στη μέση βρίσκονται οι σώφρονες, όσοι δηλαδή ελέγχουν λογικά τις επιθυμίες τους. (σχόλιο φακέλου υλικού σελίδας 125)

Ο Αριστοτέλης χρησιμοποιεί καταρχάς ένα επίρρημα που δηλώνει αναλογία, το «ομοίως», για να δηλώσει ότι η θεωρία του για την αρετή μπορεί να εφαρμοστεί σε διαφορετικούς τομείς της ανθρώπινης ζωής. Όπως δηλαδή στις συναλλαγές και στα προβλήματα της ζωής ο άνθρωπος μαθαίνει μέσω της έξεως να αντιδρά με τον κατάλληλο τρόπο, το ίδιο μπορεί να κάνει και στα ζητήματα των παθών. Σημαντικό ρόλο παίζει επίσης ο εκφραστικός τρόπος της αντίθεσης, για παράδειγμα «οἱ μὲν ἀνδρείοι οἱ δὲ δειλοί». Με τον τρόπο αυτό δείχνει ότι ο άνθρωπος έχει τη δυνατότητα να ακολουθήσει το δρόμο της αρετής, μπορεί όμως να ακολουθήσει και τον αντίθετο.

B2. Παράλληλο κείμενο

Στο δοθέν απόσπασμα ο Ρουσό ισχυρίζεται ότι ρόλος του νομοθέτη είναι να μεταβάλει την ανθρώπινη φύση με τέτοιο τρόπο, ώστε ο άνθρωπος να αποκτήσει κοινωνική συνείδηση. Πρέπει δηλαδή το άτομο να συνειδητοποιήσει ότι αποτελεί μέρος ενός ευρύτερου συνόλου, το συμφέρον του οποίου προηγείται από το δικό του. Για τον σκοπό αυτό πρέπει ο άνθρωπος να εμποτιστεί με ηθικές αρχές που θα τον βοηθήσουν να καταλάβει ότι η ευημερία του συνόλου είναι σημαντικότερη από την ατομική. Σύμφωνα βρίσκει στο σημείο αυτό η θεωρία του Ρουσό και τον Αριστοτέλη, ο οποίος πιστεύει επίσης ότι έργο του καλού νομοθέτη είναι να κάνει τους πολίτες αγαθούς, να τους εμφυσήσει δηλαδή ηθικές αρχές. Με τον τρόπο αυτό η πολιτεία θα καταστεί συνολικά αγαθή, σύμφωνη δηλαδή με τον ηθικό νόμο. Για τον σκοπό αυτό ο νομοθέτης θα χρειαστεί να μεταβάλει την ανθρώπινη φύση μέσω του εθισμού, της συνήθειας που αποκτάται με την πρακτική εφαρμογή της ορθής συμπεριφοράς. Και οι δύο στοχαστές επομένως πιστεύουν ότι ο άνθρωπος δεν είναι από τη φύση του

έτοιμος για την κοινωνία, αλλά χρειάζεται η παρέμβαση του νομοθέτη, ο οποίος παίζει τον ρόλο παιδαγωγού.

B3.

1. ε
2. στ
3. α
4. ζ
5. γ

B4.

1. β
2. α
3. β
4. β
5. α

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ1.

Οι Θηβαίοι, αφού κατέβηκαν με ασφάλεια και ενώθηκαν με τους συμμάχους τους, τους Αρκάδες, τους Αργείους και τους Ηλείους, επιτέθηκαν αμέσως στη Σικυώνα και την Πελλήνη· αφού εκστράτευσαν και στην Επίδαυρο, λεηλάτησαν όλη την περιοχή τους. Αναχωρώντας από εκεί με υπεροπτική διάθεση απέναντι σε όλους τους εχθρούς τους, μόλις

έφτασαν κοντά στην πόλη των Κορινθίων, κατευθύνθηκαν γρήγορα προς τις πύλες που οδηγούσαν στον Φλειούντα, ώστε, αν ήταν ανοιχτές, να εισβάλουν.

Γ2.

Οι Κορίνθιοι κατόρθωσαν να αποκρούσουν την επίθεση των Θηβαίων σκοτώνοντας πολλούς στρατιώτες από την επίλεκτη εμπροσθοφυλακή τους. Μετά τη νικηφόρα γι' αυτούς έκβαση της μάχης μετέφεραν τους νεκρούς Θηβαίους κοντά στο τείχος και υποσχέθηκαν να τους επιστρέψουν, μόνο αφού συμφωνηθεί επίσημη εκεχειρία. Αφού πέτυχαν το στόχο τους, οι Κορίνθιοι έστησαν τρόπαιο για να γιορτάσουν τη νίκη τους. Η επιτυχία αυτή των Κορινθίων, οι οποίοι κατάφεραν να ταπεινώσουν τους αλαζόνες Θηβαίους που πίστευαν πως είναι ανίκητοι, έκανε τους συμμάχους των Λακεδαιμονίων να αναθαρρήσουν.

Γ3.α.

αὐτοῦ
πόλεων
τῶν τειχῶν
χωρίον

Γ3.β.

1. ε
2. δ
3. στ

4. γ

5. β

6. α

Γ4.α.

α) εἰς Ἐπίδουρον: Εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός κατεύθυνσης σε τόπο στη μετοχή στρατευσάμενοι.

β) πᾶσαν: ομοιόπτωτος κατηγορηματικός προσδιορισμός στη χώραν.

γ) ὑπεροπτικῶς: επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου στο ἀναχωροῦντες.

δ) τινες: ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο ψιλοί.

ε) τοῦ τείχους: αντικείμενο του ρήματος ἀπέχουσι.

στ) τρία: ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο στάδια.

ζ) τροπαῖον: αντικείμενο του ρήματος ἔστησαν.

η) σύμμαχοι: υποκείμενο του ρήματος ἀνεψύχθησαν.

Γ4.β.

Δευτερεύουσα επιρρηματική υποθετική πρόταση.